

рушення, після відбуття призначеного йому покарання чи виконання адміністративного стягнення може бути видворений за межі України. Фізичні або юридичні особи, які запрошували чи приймали цих іноземців та осіб без громадянства, влаштували їх незаконний в'їзд, проживання, працевлаштування, сприяли в ухиленні від виїзду після закінчення терміну перебування, в порядку, встановленому законом, відшкодовують витрати, завдані державі видворенням зазначених іноземців та осіб без громадянства [3].

З метою зміцнення контролю за режимом перебування в державі іноземців та запобігання вчинення ними правопорушень, у тому числі порушень з боку фізичних та юридичних осіб, чії дії сприяють порушенню правил перебування в Україні, МВС України вводить у дію спеціальні цільові операції: „Мігрант”, „Іноземець”, „Підприємець”, „Студент”, „Турист”, „Магістраль” [13].

Список використаної літератури

1. Конституція України: від 28 червня 1996 р. // ВВР. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про міліцію: Закон України від 20 грудня 1990 р. // ВВР УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
3. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України // ВВР. – 1994. – № 23. – Ст. 161.
4. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 02.12.2010 р. // ВВР. – 2004. – № 15. – Ст. 232.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення // ВВР УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.
6. Про утворення Державного департаменту у справах громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб: Постанова Кабінету Міністрів України № 844 від 14 червня 2002 р.
7. Про Правила в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну, їх виїзду з України і транзитного проїзду через її територію: Постанова Кабінету Міністрів України № 1074 від 29 грудня 1995 р.
8. Про затвердження Порядку видачі, продовження строку дії та анулювання дозволів на використання праці іноземців та осіб без громадянства: Постанова Кабінету Міністрів України № 322 від 8 квітня 2009 р.
9. Про затвердження Положення про прийом іноземців та осіб без громадянства на навчання до вищих навчальних закладів: Постанова Кабінету Міністрів України № 1238 від 5 серпня 1998 р.
10. Про затвердження Порядку набору іноземців на навчання в Україні та Порядку видачі іноземцям запрошень на навчання в Україні: Наказ Міністерства освіти і науки України № 544 від 12 серпня 2003 р.
11. Про затвердження Інструкції про порядок продовження терміну перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства: Наказ МВС України № 1456 від 1 грудня 2003 р.
12. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення: Наказ МВС України № 185 від 22 лютого 2001 р.
13. Про затвердження Основних напрямків службової діяльності структурних підрозділів апарату МВС України та відповідних органів і підрозділів ГУМВС, УМВС, УМВСТ, внутрішніх військ МВС України по протидії незаконній міграції: Наказ МВС України № 829 від 31 липня 2003 р.

Надійшла до редакції 17.02.2011

ЧАПЛІНСЬКА Ю.А., викладач
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342.9

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ САМОУПРАВСТВА ЯК АДМІНІСТРАТИВНОГО ДЕЛІКТУ

Розкрито особливості розмежування самоуправства як адміністративно караного делікту, від злочину.

Ключові слова: самоуправство, кваліфікація, порушення, державний службовець, посадова особа.

Раскрыты особенности разграничения самоуправства, как административно наказуемого деликта, от преступления.

Ключевые слова: самоуправство, квалификация, нарушение, государственный служащий, должностное лицо.

The features of differentiating of arbitrariness are exposed in the article, as administratively punishable delikt from a crime.

Keywords: arbitrariness, qualification, violation, civil servant, public servant.

Загальне вчення про склад адміністративного делікту під час здійснення юрисдикційної діяльності дозволяє встановити наявність у діяч (бездіяльності) особи складу делікту і дати йому офіційну кваліфікацію із застосуванням санкції адміністративно-правової норми.

Правильна кваліфікація адміністративного делікту є важливим елементом дотримання законності в юрисдикційній діяльності і гарантує прийняття справедливого рішення щодо справи. Якщо дії особи не підпадають під ознаки відповідного складу адміністративного делікту, то справа щодо нього повинна бути припинена. Коли у протиправних діяч є ознаки злочину, матеріали передаються прокурору, органам попереднього слідства або дізнання.

Мета роботи – визначити критерії розмежування адміністративно-деліктного та кримінально караного самоуправства.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- визначити суб'єктивні та об'єктивні ознаки самоуправства як проступку, та злочину;
- розглянути погляди науковців щодо визначення самоуправства як правопорушення.

Розглядаючи адміністративну та кримінальну відповідальність, слід зазначити, що вони певною мірою схожі між собою, адже кожна з них – це відповідальність перед державою. Крім того, для адміністративних правопорушень та злочинів, як підстав адміністративної та кримінальної відповідальності, характерні такі спільні ознаки, як суспільна небезпека, протиправність, караність та винність.

У той же час адміністративна відповідальність відрізняється від кримінальної за своїми нормативними і фактичними підставами.

Нормативні підстави адміністративної відповідальності закріплені в нормах адміністративного права (КУпАП), інших законах України та підзаконних актах – указах, постановах, наказах, рішеннях, а кримінальної відповідальності – в статтях Кримінального кодексу України.

Розходження в нормативних підставах є головним. Ототожнення нормативних підстав зазначених видів юридичної відповідальності може мати негативні наслідки, оскільки тим самим дії осіб, винних лише у скоєнні адміністративних проступків, можуть кваліфікуватися за статтями кримінального законодавства і, навпаки, злісні злочинці, які можуть бути піддані адміністративному впливу, фактично уникають справедливого покарання. Таке ототожнення є порушенням принципів і цілей юридичної відповідальності [5, с. 8-12].

Адміністративну і кримінальну відповідальність варто розрізняти за їх фактичними підставами. Так, фактичною підставою адміністративної відповідальності є конкретний склад адміністративного проступку – протиправної, винної (умисної або необережної) дії чи бездіяльності, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління, і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність. При цьому адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені адміністративним законодавством, настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до закону кримінальної відповідальності (ст. 9 КУпАП).

Підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого кримінальним законодавством України, тобто такого протиправного діяння, що за своїми об'єктивними властивостями представляє більш високу суспільну небезпеку для держави та суспільства і вимагає застосування до злочинця відповідних заходів покарання. При цьому слід мати на увазі, що особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Ніхто не може бути притягнений до кримінальної відповідальності за той самий злочин більше одного разу (ст. 2 КК України).

Основним критерієм розмежування злочину та адміністративного правопорушення є така юридична категорія, як суспільна небезпека. При цьому необхідно враховувати елементи суспільної небезпеки: її ступінь (обсяг), а також кількісний фактор (повторність, рецидив правопорушення). Адміністративні проступки відрізняються від злочинів меншим ступенем суспільної небезпеки, відсутністю великої шкоди для суспільства, яку завдають йому злочини. Ця різниця проявляється у всіх ознаках протиправних діянь обох видів: об'єкті, об'єктивній стороні, суб'єкті та суб'єктивній стороні [3, с. 6].

Різний ступінь суспільної небезпеки, спричиненої одним і тим суспільним відносинам адміністративними проступками та злочинами, можна проілюструвати порівнянням само-

управства за ст. 186 КУпАП та самоуправства за ст. 356 КК України. Об'єктом протиправних зазіхань цих правопорушень є суспільні відносини у сфері державного управління. Проте при скоєнні кримінально караного самоуправства спостерігається більша дезорганізація суспільних відносин, ніж при адміністративно караному самоуправстві, оскільки в першому випадку своїми діями правопорушник заподіює значну шкоду правоохоронюваним інтересам; в той час як при адміністративно караному самоуправстві завдана шкода не є істотною.

Необхідно також зазначити відмінність об'єкта посягань злочину та адміністративного проступку. Так, однією з важливих особливостей адміністративної відповідальності є її тісний зв'язок з організаційно-управлінськими відносинами в суспільстві, які в цілому можна розглядати безпосереднім об'єктом посягання адміністративного проступку. Тому функція органу управління (посадової особи) її застосування заходів адміністративної відповідальності становить складовий елемент його управлінської діяльності. Як відомо, деякі злочини також зазіхають на відносини у сфері державного управління, але ці відносини не є єдиним об'єктом злочинних проявів у суспільстві [9, с. 8].

Характеризуючи об'єктивну сторону адміністративних правопорушень та злочинів, слід зазначити, що як у першому, так і в другому випадках цей елемент їх складу включає в себе сукупність ознак, які характеризують зовнішній прояв протиправного діяння, яке посягає на охоронюваний законом об'єкт, а саме: протиправне діяння (дія чи бездіяльність), його шкідливий результат, причинний зв'язок між діянням та результатом, місце, час, спосіб, засоби та знаряддя скоєння правопорушення.

У цілому зазначені ознаки об'єктивної сторони адміністративного проступку та злочину співпадають, але розрізняються за характером та ступенем суспільної небезпеки, що знайшло своє відображення в конкретних складах, визначених у чинному адміністративному та кримінальному законодавстві. Зокрема, на зміну обсягу суспільної небезпеки зазначених правопорушень й відповідно на їх кваліфікацію може впливати спосіб протиправної дії: активний чи пасивний.

Адміністративна відповідальність від кримінальної відрізняється колом суб'єктів відповідальності.

Як вже зазначалось раніше, суб'єктами адміністративної відповідальності можуть бути фізичні особи (громадяни України, іноземці, особи без громадянства) в стані осудності, які досягли 16-річного віку на момент вчинення правопорушення (в тому числі й неповнолітні особи віком від 16 до 18 років); спеціальні суб'єкти.

До кримінальної відповідальності можуть бути притягнуті фізичні особи (громадяни України, іноземці, особи без громадянства), осудні, які вчинили злочин у віці, з якого відповідно до чинного законодавства може наставати кримінальна відповідальність. Крім того, кримінальне законодавство передбачає відповідальність також спеціальних суб'єктів, тобто фізичних осудних осіб, які мають спеціальні ознаки, що стосуються різних властивостей таких осіб (громадянство, посадове становище, виконання професійних чи спеціальних функцій тощо). Наприклад, суб'єктом державної зради (ст. 111 КК України) може бути тільки громадянин України, суб'єктом військових злочинів – тільки військовослужбовець, суб'єктом одержання хабара (ст. 368 КК України) – посадова особа і т.д.

Розглядаючи суб'єктивну сторону адміністративних проступків та злочинів, слід зазначити, що, на відміну від об'єктивної сторони, цей елемент характеризує внутрішню сторону протиправного діяння, тобто внутрішні процеси, що відбуваються у свідомості суб'єкта та характеризують його волю, психічне ставлення до скоєного проступку чи злочину та його наслідків. Складовими суб'єктивної сторони є вина (у формах умислу чи необережності), мотив та мета, які в однаковій мірі характерні як для адміністративного правопорушення, так і для злочину [2, с. 58-60].

Крім того, на ступінь вини можуть впливати обставини, що пом'якшують чи обтяжують відповідальність за скоєний проступок (ст.ст. 34, 35 КУпАП) чи злочин (ст.ст. 66, 67 КК України).

Таким чином, адміністративний проступок відрізняється від злочину за сукупністю усіх фактичних ознак (елементів) протиправного діяння: об'єктом, об'єктивною стороною, суб'єктом та суб'єктивною стороною.

У той же час адміністративне та кримінальне покарання мають низку спільних рис (зокрема, це стосується видів покарань, способу визначення їх розміру, правил призначення).

Відмінності, які існують між ними, зумовлені різницею ступеня суспільної небезпеки, тяжкості адміністративних правопорушень та злочинів.

Санкції за конкретні адміністративні проступки та злочини, сформульовані в КУпАП та інших законах про адміністративну відповідальність та КК, є за загальним правилом досить визначеними з вказівкою виду або видів покарання та меж, в яких вони можуть бути призначені за дане правопорушення.

На даному етапі розвитку суспільства вітчизняна правова наука не приділяє достатньої уваги таким проблемам, як відмежування самоуправства-злочину від самоуправства-проступку. У частині питання збільшення числа даного правопорушення слід вказати, що: існують труднощі у встановленні правильної кваліфікації даних правопорушень, а саме – об'єкта та суб'єкта правопорушення. Подолання даних труднощів лежить насамперед у площині забезпечення правильної кваліфікації проаналізованих нами правопорушень за рахунок точного з'ясування змісту складу, відмежування даних правопорушень від схожих на нього адміністративних, що посягають на встановлений порядок управління та кримінальних злочинів, що відрізняються ступенем суспільної небезпеки. Недостатньо проаналізовані такі правопорушення, як самоуправство, здійснене посадовими особами, за яке встановлена санкція за ст. 186 КУпАП, тобто проступок та посадовий злочин, за який встановлена кримінальна відповідальність. Лише декілька сучасних правознавців, таких як О. Бантишев, вивчають окремі питання відповідальності у сфері службової діяльності. Тому аналіз даних робіт надає нам змогу скласти уявлення про сучасний інститут самоуправства.

Перш за все треба вказати, що визначення самоуправства в адміністративному та кримінальному праві відрізняється саме за ступенем вини. Згідно із кримінальним правом самоуправство – це самовільне, з порушенням встановленого законом порядку здійснення свого дійсного або уявного права, що спричинило істотну шкоду громадянам або державним, суспільним установам. Але ми не можемо впевнено вказати, в чому саме виражено ступінь вини, яка передбачена законодавцем, коли він дає характеристику кримінальному злочину та адміністративному проступку. Так, згідно із роз'ясненням суду, питання істотності шкоди є питанням факту і потребує вирішення у кожному конкретному випадку з урахуванням всіх обставин справи. Як бачимо – це поняття є неточним та розмитим, що дає нам право говорити про черговий пробіл у деліктному праві.

На підставі вищевикладеного слід зазначити, що стан вивчення проблеми самоуправства на сучасному етапі дає нам право стверджувати, що існують проблеми невизначеності самого поняття самоуправства, ступеня суспільної небезпеки, суб'єктів даного проступку та кваліфікуючих ознак.

Актуальність та недостатнє вивчення питання зумовлює завдання, що постають перед сучасним правознавцем, а саме – розширення поняття самоуправства в адміністративному праві, встановлення чіткого поняття суспільної небезпеки, істотної та неістотної шкоди, уявного права та, головне, способу вчинення даного правопорушення.

Про спосіб здійснення самоуправства в літературі зустрічаються різні висловлення. По-перше, стверджується, що він кваліфікуючого значення не має. По-друге, його вираження вбачають "у незаконному перевищенні повноважень, встановлених державою, виражених в здійсненні будь-яких протиправних дій". По-третє, і до цієї позиції схиляється більшість науковців, правопорушення може вчинятися відкрито або таємно, шляхом захоплення, обману, застосування психічного і фізичного примусу. І, нарешті, по-четверте, існує позиція, за якою автори, аналізуючи об'єктивну сторону, взагалі не виділяють спосіб його здійснення [4, с. 46]. Однак, як нам здається правильним, визначення способу здійснення даного правопорушення має важливе значення для розкриття змісту його поняття і його відмежування від таких суміжних правопорушень, як, наприклад, хуліганство.

На даному етапі розвитку інституту самоуправства актуальним є виділити в окремий вид самоправності правопорушення, які виникають при розв'язанні майнових суперечок. Практично будь-які майнові суперечки за певних умов можуть призвести до самоуправних дій конфліктуючих сторін і їхніх представників. Доцільно розрізнити два типи самоправності в майнових суперечках: а) мають безпосередньою і головною метою встановлення або збереження фактичного володіння спірним майном, що виражається звичайно в його захопленні і/або утриманні; б) мають безпосередньою і головною метою проявлення тиску на опонента, щоб спонукати

його до виконання зобов'язань або до відмови від домагань. В останньому випадку об'єктом захоплення може стати не тільки спірне майно, але і будь-яке інше [7].

При цьому типі самоправності безпосереднім об'єктом можуть виступати не тільки майнові відносини, але і здоров'я, особиста недоторканність громадян і інші права. Таким чином, правові норми про відповідальність за самоправність при вирішенні майнових суперечок відіграють особливу роль.

Необхідно вказати на актуальність включення до складу самоправності кваліфікуючої ознаки. Однак вивчення кримінальних проявів при майнових суперечках приводить до висновку, що цей позитивний крок в умовах, що склалися, є недостатнім, тому що неможливо розмежувати в цілому законослухняних громадян, що в окремих випадках допускають самоуправні дії, і учасників організованих злочинних угруповань, систематично здійснюючих самоуправні дії під час свого кримінального промислу по "вибиванню боргів", іншого рішення майнових суперечок.

Так, у результаті необгрунтовано підвищена відповідальність не пов'язаних із кримінальним середовищем громадян, що зважилися на самоуправні дії (супроводжувані погрозою застосування насильства до боржника) при врегулюванні майнових і інших суперечок „по неведенню”, будучи упевненими у своїй правоті, або від безвиході, тому що не одержали необхідної допомоги від правоохоронних і судових органів. Однією із причин є нерозширена така санкція за самоправність, як провина.

Говорячи про встановлення ступеня вини та ступеня істотності шкоди, виходячи із специфіки даного проступку, можна говорити про завданням винним моральної шкоди, але ж винний, порушуючи конституційні права та свободи громадян, у більшості випадків спричиняє їм душевні хвилювання, потому вважаємо за потрібне при кваліфікації даного злочину враховувати ступінь моральної шкоди.

Задля виявлення суті самоуправства, як правопорушення, та відмежування його від злочину, насамперед, необхідно з'ясувати: чи є дані правопорушення суспільно небезпечними. Якщо так, то який їх ступінь. Для того щоб правильно зрозуміти сутність такої ознаки, як суспільна небезпечність, слід, як зазначив В. Печеніцин, сформулювати у законі поняття «суспільна небезпека» та «суспільна шкідливість». Відсутність у ст. 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення вказівки на ці категорії дає підґрунтя для існуючих розбіжностей. Для того щоб вірно проаналізувати сутність даного явища, слід звернутися до змісту поняття правопорушення. У зв'язку з тим, що в законодавстві не має повного тлумачення даного правопорушення, існують різні наукові підходи до його визначення.

Одним з поширених є визначення самоуправства як правопорушення винного, протиправного діяння (дія або бездіяльність), що порушує встановлений порядок, заподіює шкоду громадянам, підприємствам, організаціям будь-якої форми власності, містить реальну загрозу такого спричинення, за яку передбачена адміністративна відповідальність [8, с. 30-33].

Характеризуючи дане правопорушення, слід звернути увагу на такі дві обставини. Перша стосується того, що суспільно значима протиправна дія завжди повинна бути винною. Друга обставина пов'язана з тим, що вчинення даного правопорушення не завжди супроводжується заподіянням шкоди. За певних умов остання може не наставати, але виникає реальна загроза її настання.

Обов'язковою ознакою даного правопорушення є його протиправність. Як вважає А. Луньов, протиправне діяння — перша умова, без якої неможлива адміністративна відповідальність. У ст. 7 КУпАП встановлено: ніхто не може бути підданий заходам впливу у зв'язку з адміністративним правопорушенням інакше як на підставах і в порядку, встановлених законодавством. Адміністративним правопорушенням у даному випадку визнається винна, протиправна дія, що посягає на встановлений в Україні правопорядок, здоров'я та безпеку громадянам, містить реальну загрозу такого спричинення, за котру передбачена адміністративна відповідальність. Закон розглядає протиправну дію як проступок лише у тому випадку, коли має місце вина, незалежно від того: вчинена вона умисно чи з необережності.

Можна виділити низку основних ознак, які характеризують самоуправство як правопорушення: 1) вони є діянням (дією або бездіяльністю); 2) названі правопорушення протиправні і заборонені адміністративним законодавством; 3) це винна (умисна або необережна) дія. Особа, яка її вчинила, посягає на державний або громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законодавством передбачено адміністрати-

вну відповідальність.

З урахуванням викладеного, самоуправство, як правопорушення можна визначити як протиправне, винне діяння, що вчиняється правоздатним та дієздатним суб'єктом, яке заподіює або несе реальну загрозу заподіяння незначної шкоди.

Виходячи з діючого критерію групування конкретних складів за галузями діяльності, як об'єкт самоуправства, як правопорушення виступають суспільні відносини щодо встановленого порядку управління у цілому та його окремих компонентів, які регулюються та охороняються нормами права. Таке становище, на мій погляд, є малопереконливим. Слід зазначити, що за відсутності у законодавстві вимог, які стосуються регулювання певних суспільних відносин щодо того чи іншого суб'єкта, юридична відповідальність є однією для всіх видів даного правопорушення, що є істотним недоліком.

Склад даного адміністративно правопорушення містить ознаки, що характеризують суб'єкт проступку. До загальних ознак, притаманних правопорушнику, належать його вік та осудність, у даному випадку і рід занять, певна кваліфікація. Відповідно до ст. 12 КУпАП адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли на момент вчинення адміністративного правопорушення шістнадцятирічного віку.

Суб'єктами даних адміністративних правопорушень можуть бути фізичні особи, у тому числі також іноземні громадяни, які вчинили правопорушення проти встановленого порядку управління на території України або тієї країни, що перебуває під її юрисдикцією. Але слід зазначити, що суб'єкт самоуправства має певні ознаки – посадова особа не є держслужбовцем, для якого передбачені законодавством певні санкції.

Задля визначення поняття «посадова особа» саме в контексті ст. 186 КУпАП слід дати детальну характеристику поняттям «державний службовець», «посадова особа» та іншим особам, що виконують управлінські функції.

До елементів структури посадового злочину належить також та система, в якій діє посадова особа. «При здійсненні злочину використовується (чи враховується) організаційна структура, технологічна структура, документообіг... сукупність порушень норм, які визначають права й обов'язки посадової особи, систему його дій, що і є самостійним елементом структури будь-якого злочину, скоєного посадовою особою. Посадова особа здійснює діяльність, виявляє свою сутність, взаємодіючи із суб'єктами й об'єктами через використання сукупності своїх функцій», тому слід більш детально регламентувати поняття суб'єктів даного правопорушення, зокрема поняття «посадова особа», оскільки в даному випадку існує колізія закон: не будь-яка посадова особа є суб'єктом даного злочину. Для державних службовців законодавством передбачені певні санкції. Але без чіткої регламентації в судовій практиці може виникнути невірне застосування ч. 2 ст. 186 КУпАП.

Отже, кримінальна та адміністративна відповідальність певною мірою схожі між собою за фактичною підставою відповідальності – наявністю у діях особи складу адміністративного правопорушення або складу злочину. Основними загальними ознаками протиправних діянь обох видів є суспільна небезпека, протиправність, караність та винність [6].

Основним критерієм розмежування злочину та адміністративного правопорушення є суспільна небезпека. При цьому необхідно враховувати елементи суспільної небезпеки: її ступінь (обсяг), а також кількісний фактор (повторність, рецидив правопорушення). Більшість адміністративних правопорушень відрізняється від злочинів меншим ступенем суспільної небезпеки, відсутністю великої шкоди для суспільства, яку завдають йому злочини. Різниця у ступені суспільної небезпеки відбивається у всіх ознаках протиправних діянь обох видів: об'єкті, об'єктивній стороні, суб'єкті та суб'єктивній стороні.

Важливою відмінністю між суб'єктами адміністративної та кримінальної відповідальності є те, що кримінальна відповідальність застосовується тільки до фізичних осіб, тоді як до адміністративної відповідальності можуть притягуватися й юридичні особи.

Схожими в обох видах відповідальності є також переліки адміністративних стягнень і кримінальних покарань, правила їх застосування, окремі стадії та процедури процесу притягнення до відповідальності і призначення покарання. На нашу думку, в даний час ця близькість є надмірною, оскільки в результаті цього адміністративна відповідальність набула деяких невластивих їй ознак, певною мірою втративши при цьому якісну цілісність та своєрідність. Такий

стан справ утруднює чітке розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності, негативно позначається на практиці їх застосування. Все це зумовлює необхідність серйозного реформування інституту адміністративної відповідальності [1, с. 25-32].

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що вчення про склад адміністративного делікту в процесі юрисдикційної діяльності у сфері державного управління дозволяє розмежовувати делікт і злочин. Застосовуючи знання про склад адміністративного делікту, суб'єкт правозастосування може визначити наявність підстав для притягнення порушника до адміністративної відповідальності або вжиття заходів громадського впливу та встановлення підвідомчого розгляду конкретної справи.

Список використаної літератури:

1. Колпаков В.К. Адміністративне право: проект програми навчального курсу // Юридичний вісник України. – 1997. – № 44. – С. 25-32.
2. Куринов Б.А. Научные основы квалификации преступлений. – М., 1984. С. 58-60.
3. Бурчак Ф.Г. Квалификация преступлений. – К., 1985.
4. Матіос А.В. Адміністративна відповідальність посадових осіб. – К., 2007.
5. Костицкий М.В. Психологические методы в борьбе с правонарушениями. – К., 1981.
6. Адміністративна відповідальність: Зб. законодавства України про адміністративну відповідальність / Упоряд. Е.Ф. Демський, В.І. Махно. – К., 2005.
7. Державна служба в Україні: Зб. нормативних актів – К., 2002.
8. Матіос А.В. Державне управління в умовах адміністративно-правової реформи // Юридична Україна. – 2005. – № 4. – С. 30-33.
9. Копейчиков В.В. Роль конституционных прав и обязанностей советских граждан в борьбе с антиобщественными явлениями // Межвуз. сб. науч. тр.: Роль органов внутренних дел в преодолении антиобщественных проявлений. – К., 1988. – С. 8.

Надійшла до редакції 10.03.2011

ЧУРІКОВ Д.С., науковий співробітник
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 351.75

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ МІЛІЦІЇ У СФЕРІ ОБІГУ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ САМООБОРОНИ

Висвітлено особливості існуючої правової основи діяльності міліції у сфері обігу спеціальних засобів самооборони та шляхи удосконалення правової основи діяльності міліції у сфері дозвільної системи.

Ключові слова: спеціальні засоби самооборони, правова основа, удосконалення правової основи, адміністративно-правова діяльність міліції у сфері обігу спеціальних засобів самооборони

Освещены особенности существующей правовой основы деятельности милиции в сфере оборота специальных средств самообороны и пути усовершенствования правовой основы деятельности милиции в сфере разрешительной системы.

Ключевые слова: специальные средства самообороны, правовая основа, усовершенствование правовой основы, административно-правовая деятельность милиции в сфере оборота специальных средств самообороны

In this scientific article existent legal framework of activity of militia is reflected in the field of turn of the special facilities of self-defence and the ways of improvement of legal framework of activity of militia are reflected in this field.

Keywords: special facilities of self-defence, legal framework, improvement of legal framework, administrative activity of militia in the field of turn of the special facilities of self-defence

У ч. 3 ст. 27 Конституції України зазначено, що кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань [1]. Для реалізації цього права громадяни можуть купувати, зберігати, носити та застосовувати спеціальні засоби самооборони (газові пістолети і револьвери, аерозолі, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівливої дії та патрони до них).

